

Sahaben 'Abd Allah ibn az-Zubayr

Innehåll

- En översikt om 'Abd Allah ibn az-Zubayr
- Härstamningen av 'Abd Allah ibn az-Zubayr
- Hans roll under de rättleda kaliferna
- Hans ställningstagande med Othman ibn 'Affan
- 'Abd Allah ibn az-Zubayrs uppror
- Hans kalifat
- al-Hajjajs belägring av Mekka
- 'Abd Allah ibn az-Zubayrs död

En översikt om 'Abd Allah ibn az-Zubayr

'Abd Allah ibn az-Zubayr föddes i Quba' i månaden Shawwal år 1 hijri. Han var **det första barnet som föddes bland muslimerna efter den ärofyllda hijran**. Hans far, az-Zubayr ibn al-'Awwam, och hans mor, Asma' bint Abi Bakr, hade lämnat Mecka som migranter till Medina, och hon födde honom på vägen innan de nådde Yathrib.

Invånarna i Yathrib hade under en längre tid inte fått några nyfödda barn och trodde att judarna i Medina hade förhäxat dem. Därför blev de mycket glada när han föddes. Efter födseln tog Asma' honom till Profeten ﷺ, som tuggade en dadel och strök sin saliv i hans gom (*tahnik*), gav honom

namnet 'Abd Allah och befallde hans morfar Abu Bakr att ge adhan i hans öron.

'Abd Allah växte upp till att bli en av de modigaste unga sahaba, deltog i de islamiska erövringarna och försvarade Othman ibn 'Affan mot upprorsmakarna. Han vägrade att svära trohet till Yazid ibn Mu'awiya, vilket ledde till strider mellan honom och den umayyadiska staten, och slutligen till hans död.

Härstamningen av 'Abd Allah ibn az-Zubayr

- **Namn:** 'Abd Allah ibn az-Zubayr ibn al-'Awwam ibn Khuwaylid ibn Asad ibn 'Abd al-Ozza al-Qurashi al-Asadi
- **Fader:** az-Zubayr ibn al-'Awwam, son till Profetens faster Safiyya bint 'Abd al-Muttalib
- **Moder:** Asma' bint Abi Bakr, "hon med de två bältena"
- **Morfar:** Abu Bakr as-Siddiq, den första kalifen
- **Moster:** 'A'isha bint Abi Bakr, Profetens hustru
- **Farbror:** as-Sa'ib ibn al-'Awwam

Hustrur:

- Umm al-Hasan bint al-Hasan ibn 'Ali
- 'A'isha bint Othman ibn 'Affan
- Tamadur bint Manzur al-Fazariyya
- Rita bint 'Abd ar-Rahman al-Makhzumiyya
- Zajla bint Manzur al-Fazariyya
- Hantama bint 'Abd ar-Rahman al-Makhzumiyya

Barn:

Söner: Khubayb, Hashim, Hamza, 'Abbad, Thabit, Qays, Orwa, 'Amir az-Zubayr, Musa, Bakr, Abu Bakr, 'Abd Allah, Mus'ab
Döttrar: Umm Hakim, Fakhta, Fatima, Ruqayya, Umm al-Hasan

Hans roll under de rättleda kaliferna

Som ung under Profetens liv deltog han inte i striderna, men hans första insats var i **slaget vid Yarmuk**, där han hjälpte till att vårda de sårade eftersom han var för ung för att slåss.

Under Othman ibn 'Affans tid deltog han i **Nordafrikas erövringar**, skickades som förstärkning till 'Abd Allah ibn Sa'd ibn Abi as-Sarh och

spelade en avgörande roll i segern. Han bröt igenom romarnas linjer med sina ryttare, dödade deras befälhavare och vände stridens gång till muslimernas fördel. När segern var vunnen återvände han till kalifen för att ge de glada nyheterna.

Hans ställningstagande med Othman ibn 'Affan

När upprorsmakarna belägrade Othman i hans hem var az-Zubayr ibn al-'Awwam en av dem som försvarade honom. Han försökte slåss mot angriparna, men Othman förbjöd honom. Han skadades svårt och blev sängliggande.

Efter mordet på Othman och splittringen som följde stod 'Abd Allah på sidan av dem som krävde rättvisa — hans far, Talha och 'A'isha. Han deltog i **slaget vid al-Jamal**, där han fick 19 sår och var nära att dö.

Under Mu'awiya ibn Abi Sufyans styre deltog han i flera erövringar, bland annat i Nordafrika (Banzart, Susa) och i belägringen av Konstantinopel.

'Abd Allah ibn az-Zubayrs uppror

När Mu'awiya dog och hans son Yazid tog över vägrade 'Abd Allah ibn az-Zubayr och al-Husayn ibn 'Ali att svära trohet. Yazid beordrade sin guvernör i Medina, al-Walid ibn Otba, att ta deras trohetsed. Han gav dem en natt att tänka, men de flydde till Mekka.

Efter mordet på al-Husayn i Karbala' år 61 hijri blev muslimerna upprörda, och Ibn az-Zubayr började samla folk mot umayyaderna. Yazid beordrade att han skulle gripas och föras till honom i kedjor, men 'Abd Allah tog sin tillflykt till den heliga Ka'ba.

Folk i Mekka började samlas kring honom, vilket gjorde Yazid rasande. Han skickade en armé som belägrade Mekka och besköts Ka'ba med katapulter, vilket ledde till att den brann. Ibn az-Zubayr förlorade många anhängare.

Hans kalifat

I början av Rabi' al-Akhir år 64 hijri dog Yazid, och den umayyadiska armén drog sig tillbaka från Mekka. Ibn az-Zubayr utropade sig till kalif, och folk i:

- Hijaz

- Kufa
- Basra
- Khurasan
- Jemen
- Stora delar av Levanten

svor trohet till honom.

Han utsåg guvernörer:

- sin bror Mus'ab över Medina
- 'Abd Allah ibn Muti' över Kufa
- al-Harith ibn 'Abd Allah över Basra
- ad-Ḍahhak ibn Qays över Levanten

Många lärda, såsom Ibn Hazm, Ibn Kathir och adh-Dhahabi, betraktade honom som en legitim kalif.

När Marwan ibn al-Hakam tog över umayyaderna återtog han kontrollen över Levanten, sedan över Homs, Palestina, Qinnasrin och Egypten. Ibn az-Zubayr hade då endast Hijaz och Irak kvar. År 72 hijri dödades hans bror Mus'ab och Irak föll till 'Abd al-Malik ibn Marwan.

Till slut återstod endast Hijaz, och 'Abd al-Malik skickade al-Hajjaj ibn Yusuf för att krossa honom.

al-Hajjajs belägring av Mekka

När al-Hajjaj anlände slog han läger i Ta'if och skickade trupper över hela Hijaz. Han bad om tillstånd att belägra Mekka, vilket han fick. Han placerade katapulten runt staden i Dhu al-Hijja år 72 hijri och belägrade den. Folket i Mekka svält, och Ibn az-Zubayr tvingades slakta sin häst för att mata sina anhängare. Många övergav honom.

När han fann sig ensam gick han till sin mor Asma' bint Abi Bakr och klagade. Hon sade:

”Vid Allah, min son, du känner dig själv bäst. Om du vet att du står för sanningen och kallar till den, fortsätt — dina följeslagare dog för den. Låt inte Umayyads pojkar leka med din hals. Men om du bara söker denna värld, då är du en dålig tjänare! Och om du säger att du var på sanningen men blev svag när dina

följeslagare svek dig — då är detta inte de fria och gudfruktigas väg. Hur länge ska du leva i denna värld? Döden är bättre.”

Han kysste hennes huvud och återvände till striden.

‘Abd Allah ibn az-Zubayrs död

Efter några dagar stormade al-Hajjaj Mekka och dödade många av dess invånare och Ibn az-Zubayrs anhängare. ‘Abd Allah kämpade ensam tills han dödades efter en belägring som varade i över åtta månader.

al-Hajjaj halshöggs honom, skickade huvudet till ‘Abd al-Malik ibn Marwan och korsfäste kroppen.

Han hängde kvar tills ‘Abd Allah ibn Omar passerade och sade:

”Må Allah förbarma sig över dig, Aba Khubayb. Vid Allah, du var fastande och stående i bön.”

Han skickade ett bud till al-Hajjaj:

”Är det inte dags för denne ryttare att stiga ner?”

Då togs kroppen ner, och hans bror Orwa bad över honom. Hans mor Asma’ dog några månader senare i Medina.

Källor

- Ibn Kathir: *al-Bidaya wa’n-Nihaya*
- Ibn Sa’d: *at-Tabaqat al-Kubra*
- al-Baladhuri: *Ansab al-Ashraf*
- Ibn Hajar: *al-Isaba*
- Ibn al-Athir: *Usd al-Ghaba*
- at-Tabari: *Tarikh al-Umam wa’l-Muluk*
- Ibn ‘Asakir: *Tarikh Dimashq*
- Ibn al-Athir: *al-Kamil fi at-Tarikh*